

Hin grønlandski fiska- prísurin — og vit

Fáir finnast Føroyingar og serstakliga fiskimenn, sum ikki í dag seta størstu vónir til Grønlands havið og firðir. Undantøk eru Erlendur Patursson og hansara menn, ið eru bitnir av danahati og loysingafanatismu.

Sum borgarar í danska ríkinum hava vit somu rættindi í Grønlandi sum Danir. Men viðurskiftini hava borið við sær, at hvorki Danir ella Føroyingar hava somu veiðurættindi í Grønlandi sum Grønendingar sjálvir.

Leingi lá tað soleiðis, at teir ráðandi í Grønlandi og í Danmørk hildu, at støðan hjá Grønendingum sum náttúrfólk var so vorðin, at teir máttu verða vardir móti ov bráðari ávirkan uttanifrá.

Grønland var heilt læst og avskor ið frá allari praktiskari samvinnu við onnur fólk — eisini Danir og Føroyingar.

Móti hesum stongsli hava Føroyingar meira enn nakar annar barst. Vit hava havt størstu vinnulugu interessur, og vit hava kent okkum vísan í, at Grønendingar eisini vildu vunnið í stórum við einum samarbeiði við føroyskar fiskimenn.

Hin sterkasta kraftin fyri broyting í Grønlandi var Hedtoft, statsministari, sáli. Hann helt meiri enn nakar annar áður hevði gjørt, við okkum í tí, at tað ikki bara var til gagns fyri Føroyingar og danskar fiskimenn, men at tað kanska var

til stórra gangs fyri Grønendingar, at umskipan kom í Grønlandi, so hetta land kundi koma at liggja opið til arbeiðis í hjá øllum teknum í danska ríkinum.

Av Hedtofts ávum kom so hitt stóra uppskotið um umskipan av grønlandsviðurskiftunum.

Málið var:

GRÖNLAND EINS ATKOMULIGT HJÁ DONSKUM TEKNUM OG HARUNDIR FØROYINGUM SUM ALLIR HINIR PARTARNIR Í RÍKINUM.

Men henda broyting mátti koma lagaliga og soleiðis, at hon ikki gjørdi Grønendingum skaða, men mesta gagn.

Longu við fyrstu atløgu fingur vit ávis veiðioki, sum vit áður ikki høvdu átt.

Hetta framstig varð væl fagnað av Føroyingum.

Men nú útróðraspurningurin í Grønlandi hevur tikið seg meiri upp í hvørjum, hevur ynski hjá Føroyingum verið meiri og meiri brennandi á hvørjum ári
AT FINGIÐ FLEIRI HAVNIR
OG AT KUNNA KOMIÐ INN Í
FIRÐIRNAR OG FINGIÐ HØVI
AT ARBEIÐA Á JÖVNUM VIÐ
GRÖNLENDINGAR.

Hetta seinasta hevur ikki verið minst áleikandi spurningur hjá okkum, nú ið menn eru farnir undir bygging av flakavirkjum í so stórum tiltaki, sum talan er um —

Grønendingar og ágóðin av veiðuni

Teir prísir, sum grønlandski fiski maðurin í dag fær fyri veiði sína, er hvat ið saltfiski og klippfiski viðvikur nógv lægri, enn fiskimaðurin í Føroyum fær.

Uppá spurningin, um hetta stavar frá, at vinningurin fer aðrar staðni enn til grønlandska fiskimannin, verður svarað av stjóra kgl. handilsins, at tað er ikki so. Tvørturímóti.

Hvussu tá? spyrja vit.

Of svarið er hetta:

Hin grønlandski salt- og klippfiskurin er viðvíkjandi viðgerð heima og prisi á alheimsmarknaðinum, ið hvussu er á hædd við hin besta salt- og klippfiskin, ið fingin verður av øðrum tjóðum.

Men Grønland er so stórt og so ógvuliga spjatt íbygt við nokrum fáum húsum sløðandi her og har yvir veldug okir.

Og tá ið allir fiskimenn í Grønlandi skulu fáa eins nógv fyri fiskin, hvar ið teir so búgva, verða meðalútreiðslurnar uppá hvørt kg av fiski so ovurstórar, at hin reini prísurin fyri kg av fiskinum verður drigin so langt niður av hesum »generalumloysum«, at hann verður at liggja niðan fyri fiskaprisin hjá Føroyingum og øðrum tjóðum.

Afrat hesum »generalumloysum« kemur so tann skipan, at av søluni fer ein partur til ein útjavningsgrunn, sum fiskimenn skulu hava at taka til, um tað óhapp hendi at fiskaloysisar komu aftur, sum tey hava verið áður í Grønlandi.

Hin einasti vegurin hjá Grønendingum og teimum, sum koma at arbeiða á jøvnum fœti við teir, fyri at fáa hægri og hægri prís, er so
(Framhald á 2. síðu).

FRAMSÝNING

Ruth Smith

til áminningar

í húsum Føroya Banka, Niels Finsensgetu 15, 9—17 mai, hvønn dag kl. 13—17.

Dómurin í Tjørnu- víkarmálinum

Tann 30. apríl fall dómur í tí nú so nógv umtalaða Tjørnavíkarmálinum millum uttanbiggjaeigararnar og Tjørnavíkingar.

Hetta mál tók seg upp í 1954 og hevur staðið við alla tíðina og hevur mangan verið hart, so hart kanska, at ein valla hevur kent til slikt í Føroyum.

Í Dómsbókini verður m. a. sagt, at tað ikki finnast treytir í lóggávuni, ið áleggja uttanbiggjaeigarum skyldu at hava uppsitara. Rætturin kann ikki geva saksøktu viðhald, tá sagt verður, at tað er skylda hjá uttanbiggjaeigarum at hava uppsitarar, tí í mongum bygðum eru ikki uppsitarar til alla uttanbiggjaeigardina.

Hildið verður eisini fram, at spurningurin um uppsitari skal vera kemur viðkomandi uttanbiggjaeigari at avgera sjálvur, eins og spurningurin um treytirnar má vera ein avtala millum eigara og uppsitara.

Viðvíkjandi fjallboðum verður sagt: »Í sidstenævnte dom er det yderligere fastslået, at sagsøgerne har krav på at blive underrettet om tidspunktet for fjeldgang, og retten finder, at sagsøgeren i kraft af deres ejerstilling iøvrigt må have krav på underretning om tidspunktet for foretagelse af det påhvilende haugearbejde, og at haugestyret kun er berettiget til at antage andre i deres sted, når de enten udebliver eller udfører arbejdet uforsvarligt.»

Viðvíkjandi retti til at søkja fuglabjörgini verður víst til lótingslóg nr. 27 frá 9.9—54 og um feitlendir »má sagsøgeren som medejer af bygdens marketal være berettiget til benyttelse af disse.«

DÓMURIN:

Dómurin, sum sagdur varð, er hesin:

»Det af sysselmanden for Strøme syssel den 8. oktober 1958 på be-

gæring af sagsøgerne M. P. Mag-nussen, Streymnes, Vilhelm Mag-nussen, Tórshavn, Sofie Hammer, Haldórsvík, Ellen Olsen, smst., og Napoleon Andreasen, smst., overfor de sagsøgte haugestyrelser for Nordan Kamb og Heiman Kamb nedlagte fogedforbud er lovlig gjort og forfulgt.

De sagsøgte bør anerkende, at sagsøgerne ikke er pligtige at holde opsidere til deres jord i Tjørnavík, at sagsøgerne er beføjede til selv at foranledige de dem som ejere i Tjørnavík påhvilende arbejdsydelser udført, og at sagsøgerne er berettiget til at søge fuglebjerger og benytte feitlendir overensstemmende med de herom gældende regler.

Iøvrigt tages sagsøgernes påstand ikke til følge.

De sagsøgte bør en for begge og begge for een inden 15 dage til sagsøgerne betale 500 kr. i sagsomkostninger.«

Úr Hvalba

Nú er so mikið útlíðið, at menn eru byrjaðir at vára; men enn kenst ikki tað retta summarið, hóast komið er til krossmessu, tí enn er ógvuliga kalt og kavin liggur um fjallatopparnar. Av tí at so mikið er útlíðið, vermir sólin nakað um sjálvan miðdagin, tá hon er frammi. Men aftur um kvöldið er kalt og kavalukrunar fella úr loftinum. Í seinasta tíðindabrevi varð sagt frá fleiri monnum, ið skuldi fara við týskarum; men nú verður tað helst av ongum, tá trolarin ikki kemur til Føroyar, eftir hvat ið frættist. Í staðin er talan um, at nakrir av hesum monnum, ið skuldi fara við týskarum, hava ið hyggju at fara til Grønlands at rógva út hjá Grønlandshandlinum. Um so verður, er talan um trý bátaløg, sum fara hiðani. Sunnudagin var vinardystur spældur millum annað lið frá Tb. og Royn. Dysturin endaði við javnleiki 1 og 1.